

Eindexamen maatschappijleer havo 2002-II

havovwo.nl

3 Antwoordmodel

Antwoorden

Deel-
scores

Opgave 1 De multiculturele samenleving

Maximumscore 2

- 1 • intergenerationele mobiliteit/verticale mobiliteit
• De Marokkaanse meisjes hebben een betere opleiding dan de ouders en zullen daardoor ook in hogere banen komen.

Alleen 2 punten toekennen indien het antwoord en de toelichting juist zijn.

Maximumscore 5

- 2 A

een norm die zowel geldt in deze Marokkaanse cultuur als in de Nederlandse cultuur:

- In beide culturen is het wenselijk dat meisjes zo'n hoog mogelijke opleiding volgen 1
- waarde: gelijke kansen voor meisjes/individuele ontplooiing/emancipatie/ook voor meisjes is het belangrijk goed opgeleid te zijn en carrière te maken 1

B

twee normen die verschillend zijn in de Marokkaanse cultuur en de Nederlandse cultuur:

- In de cultuur van de Marokkanen beslist de vader met wie de dochters gaan trouwen, terwijl in de Nederlandse cultuur de norm is dat meisjes zelf beslissen wie hun partner wordt 1
- waarde bij norm van Marokkaanse cultuur: familie/de groep is belangrijk/staat centraal/respect voor de vader 1
- waarde bij norm van Nederlandse cultuur: persoonlijke vrijheid/eigen verantwoordelijkheid 1

Maximumscore 4

- 3 • Bindingst//heorie: maatschappelijke bindingen als hechte relaties met je ouders, plezier op school en in het werk, (een goede relatie met je partner), etc. verhinderen dat mensen/jongeren zich schuldig maken aan misdrijven 2
- Bij de Marokkaanse meisjes zijn in het algemeen deze maatschappelijke bindingen hechter dan bij de Marokkaanse jongens 1
 - Dit blijkt uit de volgende verschillen tussen Marokkaanse meisjes en jongens (één van de volgende): 1
 - Marokkaanse meisjes staan onder meer gezag en controle van ouders of andere familieleden dan Marokkaanse jongens./Marokkaanse jongens worden door de ouders veel meer vrij gelaten dan meisjes.
 - Marokkaanse meisjes doen het in het algemeen goed op school. Relatief veel Marokkaanse jongens functioneren slecht op school/hebben geen werk.

Eindexamen maatschappijleer havo 2002-II

havovwo.nl

	Deel- scores
Maximumscore 2	
4 ☐ • Economisch motief/het krijgen van betaald werk	<u>1</u>
• Nederland had (tot 1973) behoefte aan ongeschoolde werknemers./Bedrijven mochten werknemers (gastarbeiders) werven in landen als Marokko	<u>1</u>
Maximumscore 6	
5 ☐ per juiste vraag bij de politiek-juridische benaderingswijze	<u>1</u>
per juist antwoord	<u>1</u>
per juist citaat of gegeven uit de tekst	<u>1</u>
<p>Voorbeelden van goede uitwerking van de opdracht zijn (twee van de volgende vragen met antwoord en citaat of verwijzing):</p> <p>– Waarom is het bestaan van zwarte scholen/mono-etnische scholen een politiek probleem? Antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none">• Het is een politiek probleem: veel mensen/organisaties vinden dit verschijnsel onwenselijk en wensen een oplossing voor dit probleem. Er wordt van de overheid verwacht dat ze een oplossing zoekt. <p>Citaat (één van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none">• Uit de tekst blijkt dat Turkse ouders/moeders en instellingen het bestaan van zwarte scholen/mono-etnische scholen onwenselijk vinden en actie voeren om aandacht te krijgen voor dit probleem.• „Oud-minister van Onderwijs Jo Ritzen waarschuwde vijf jaar geleden al voor dit soort scholen...” (regels 63–65).• De wethouder van onderwijs probeert de partijen nader tot elkaar te brengen (regels 36–39). <p>– Is er beleid ontwikkeld door de overheid?/Welk beleid is ontwikkeld door de overheid? Antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none">• Uit de tekst blijkt dat de (landelijke) overheid geen beleid heeft ontwikkeld. <p>Citaat (één van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none">• „Zonder dat de beleidsmakers het in de gaten hadden...” (regels 26–30).• „Toch neemt de overheid geen enkele maatregel om het bestaan ervan te voorkomen.” (regels 65–67). <p>– Welke mogelijkheden hebben groeperingen om invloed uit te oefenen? Antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none">• De Turkse ouders van de leerlingen van een basisschool in Deventer gingen in staking. Ze kregen daardoor veel aandacht van de media (middelen om invloed uit te oefenen) (regels 13–20, 39–42).	

Eindexamen maatschappijleer havo 2002-II

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
<p>Maximumscore 2</p> <p>6 ☐ Nee, volgens het ideaal van de multiculturele samenleving hebben de verschillende culturen gelijke (culturele) rechten en beschikken zij over gelijke sociaal-economische kansen. Een scheiding in scholen (witte en zwarte) maakt dat de kansen van allochtone kinderen op goed onderwijs en een goede maatschappelijke positie geringer worden door onder andere taalachterstanden.</p> <p>of</p> <p>Ja, mits het onderwijs ook op zwarte scholen goed is en allochtone leerlingen geen leerachterstanden oplopen. Dan wordt ook voldaan aan het ideaal van de multiculturele samenleving, namelijk zorgen dat mensen uit verschillende culturen gelijke (culturele) rechten en kansen hebben op maatschappelijke posities.</p>	
<p>Maximumscore 2</p> <p>7 ☐ Deze opvattingen (Allochtone werknemers spreken geen Nederlands. Er mankeert iets aan allochtone werknemers.) zijn vooroordelen omdat ze niet gebaseerd zijn op (voldoende) feiten of ervaringen, maar op van 'horen-zeggen'/eenzijdige beeldvorming (stereotypering) of slechts één ervaring.</p>	
<p>Maximumscore 2</p> <p>8 ☐ Factoren die te maken hebben met positietoewijzing. Dit zijn factoren van de kant van de samenleving In dit geval gaat het om vooroordelen van werkgevers waardoor allochtone werkzoekenden moeilijker aan het werk komen dan autochtone werkzoekenden (regels 1–2, regels 14–17)</p>	<p><u>1</u></p> <p><u>1</u></p>
<p>Maximumscore 2</p> <p>9 ☐ Voorbeelden van goede antwoorden zijn (twee van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none">• De communicatie- en transportmogelijkheden maken migratie makkelijker/beter mogelijk.• Eerdere migratie brengt nieuwe migratie met zich mee (kettigmigratie, gezinsvorming- en hereniging). <p>Ook goed:</p> <ul style="list-style-type: none">• Door internationale afspraken zal Nederland gehouden worden om vluchtelingen op te nemen.• Door internationale ontwikkelingen zoals burgeroorlogen en binnenlands geweld zullen er veel vluchtelingen zijn. <p>per juist antwoord</p>	<p><u>1</u></p> <p><u>1</u></p>
<p>Maximumscore 2</p> <p>10 ☐ Voorbeelden van goede antwoorden zijn (twee van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none">• vraagstuk van discriminatie/racisme en vooroordelen• vraagstuk over hoe de samenleving er uit dient te zien, welk concept van een samenleving staat ons voor ogen (assimilatie, integratie met behoud eigen cultuur, multiculturele samenleving, meltingpot)• vraagstuk of het asielbeleid restrictiever moet worden <p>per juist antwoord</p>	<p><u>1</u></p>
<p>Maximumscore 2</p> <p>11 ☐ Voorbeelden van goede voordelen zijn (twee van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none">• de mogelijkheid om de negatieve effecten van de vergrijzing van de Nederlandse bevolking tegen te gaan• de mogelijkheid om aan de vraag naar arbeidskrachten in bepaalde economische sectoren te kunnen voldoen• een grotere verscheidenheid in cultureel opzicht <p>per juist voordeel</p>	<p><u>1</u></p>

Antwoorden

Deel-
scores

Opgave 2 Verkiezingen van de Tweede Kamer

Maximumscore 2

12 twee van de volgende:

- Er is algemeen kiesrecht: iedere burger heeft één stem./Iedere burger heeft gelijke invloed.
- De macht van de volksvertegenwoordiging/het parlement wordt gelegitimeerd door vrije en geheime verkiezingen.
- Er is sprake van een representatie-democratie./Het parlement vertegenwoordigt de burgers.

per juist antwoord

1

Maximumscore 4

13 *A*

- barrière 1: (h)erkennen van problemen en wensen als politieke problemen
- barrière 2: vergelijken of afwegen van politieke wensen en problemen/toekennen van prioriteit aan problemen
- barrière 3: beslissen over problemen/wensen
- barrière 4: uitvoeren van besluiten

Indien antwoord volledig goed dan

Bij elke fout 1 punt aftrekken.

2

B

barrière 1: herkennen van problemen en wensen als politieke problemen. Als het CDA de wensen van burgers en leden heeft opgenomen in het verkiezingsprogramma, en de leden hebben het programma goedgekeurd, dan is deze barrière genomen

2

Ook goed:

barrière 2: vergelijken of afwegen van politieke wensen en problemen. Het CDA neemt niet alle problemen op in het verkiezingsprogramma, maar komt tot een lijst van prioriteiten

2

Eindexamen maatschappijleer havo 2002-II

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 3	
14 □ drie van de volgende: – articulatiefunctie (Het onder woorden brengen van eisen en wensen die in de samenleving leven) toelichting: Het CDA werkt aan het ontwikkelen van een concept-verkiezingsprogramma waarin de wensen van de burgers en de leden een plaats krijgen. of De directeur van het wetenschappelijk bureau en directeur communicatie hebben tien thema's op internet geplaatst, die de grondslag vormen voor het ontstaan van een concept-verkiezingsprogramma	<u>1</u>
– communicatiefunctie toelichting: Het CDA-programma moet 'van onderop' groeien door discussie met de leden of De directeur van het wetenschappelijk bureau en directeur communicatie hebben tien thema's op internet geplaatst.	<u>1</u>
– integratiefunctie toelichting: Door de CDA-procedure ontstaat een programma op basis van wat er leeft onder de burgers en de leden in samenhang met de (ideologische) uitgangspunten, namelijk die zijn verwoord in de tien discussiethema's	<u>1</u>
– participatiefunctie toelichting: Leden en niet-leden worden actief uitgenodigd om via internet aan de discussie over het nieuwe verkiezingsprogramma deel te nemen	<u>1</u>
Maximumscore 4	
15 □ voorbeeld van een goed antwoord: • De PvdA is voor een actieve overheid die de collectieve goederen rechtvaardig verdeelt of een overheid die met name de positie van zwakke groepen in de samenleving verbetert/de sociale ongelijkheid in de samenleving vermindert./De PvdA legt een groter accent dan de VVD op de gemeenschap en minder op het individu • De VVD wil zo weinig mogelijk overheidsbemoedening op het terrein van de economie./De VVD wil de vrije markteconomie bevorderen en de overheid moet zich daar zo min mogelijk mee bemoeien./De VVD staat voor individuele en economische vrijheid; dat betekent dat zoveel mogelijk zaken overgelaten worden aan de burgers en de vrije markt	<u>2</u> <u>2</u>
Maximumscore 4	
16 □ Voorbeelden van goede antwoorden zijn (twee van de volgende): • Regeringspartijen leveren ministers, die wettig gezag uitoefenen/formele bevoegdheden hebben/die besluiten nemen over politieke problemen/de uitvoerende macht bezitten. • Een regeerakkoord is de uitkomst van een coalitie van regeringspartijen. In dit akkoord zijn hun ideeën opgenomen. Het regeerakkoord vormt de basis van het kabinetsbeleid. • Het aantal zetels in de Tweede Kamer. Regeringspartijen hebben doorgaans een meerderheid in de Tweede Kamer.	
per juist antwoord	<u>2</u>

Eindexamen maatschappijleer havo 2002-II

havovwo.nl

Antwoorden	Deel- scores
<p>Maximumscore 2</p> <p>17 ☐ twee van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none">• De verdeling van de zetels komt overeen met de verdeling van de percentages uitgebrachte stemmen./evenredige vertegenwoordiging• Veel partijen zijn vertegenwoordigd in de Tweede Kamer.• Kleine partijen zoals bijvoorbeeld de christelijke partijen zijn vertegenwoordigd in het parlement.• geen kiesdrempel (behalve de kiesdeler) <p>per juist antwoord</p>	<hr/> <p>1</p>
<p>Maximumscore 2</p> <p>18 ☐ één van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none">• PvdA, VVD en CDA (meer dan 75 zetels)• PvdA, CDA en D66 (meer dan 75 zetels)• PvdA, CDA en GroenLinks (meer dan 75 zetels)• VVD, D66 en CDA (meer dan 75 zetels) <p>Alleen 2 punten toekennen bij juiste combinatie van drie partijen.</p>	
<p>Maximumscore 2</p> <p>19 ☐ Ja, bij de linkse partijen (PvdA, D66 en GroenLinks) zijn de vrouwelijke kiezers in de meerderheid. De VVD (rechtse partij) kent meer mannen. Op het CDA (middenpartij) hebben meer vrouwen dan mannen gestemd.</p>	
<p>Maximumscore 2</p> <p>20 ☐ twee van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none">• PvdA, 30% van het electoraat van de PvdA heeft een laag inkomen.• GroenLinks, 31% van de kiezers van GroenLinks heeft een laag inkomen.• CDA, 21% van de kiezers van het CDA heeft een laag inkomen. <p>(Mensen met een laag inkomen behoren in de regel tot groepen met een lage maatschappelijke positie.)</p> <p>per juist antwoord</p>	<hr/> <p>1</p>
<p>Maximumscore 2</p> <p>21 ☐ Voorbeelden van goede antwoorden zijn (één van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none">• Een lage opkomst bij Tweede-Kamerverkiezingen vermindert de legitimiteit van de volksvertegenwoordiging.• Stemmen voor de Tweede Kamer is één van de belangrijkste middelen voor de burger om de landelijke politiek te beïnvloeden. Het is zorgelijk als dit middel in een democratie door een grote groep burgers niet wordt gebruikt, uit het oogpunt van politieke betrokkenheid.	
<p>Maximumscore 2</p> <p>22 ☐ Het ontvangen van de fractievoorzitters, voorzitter van Tweede Kamer en Eerste Kamer en vice-voorzitter van de Raad van State voor advies./Daarna: het benoemen van een (in)formateur om tot de vorming van een kabinet te komen.</p>	

Eindexamen maatschappijleer havo 2002-II

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Opgave 3 Criminaliteit en rechtsstaat	
Maximumscore 4	
23 ☐ • Er zijn biologische/genetische/psychische verschillen tussen jongens en meisjes. Voorbeeld: bij jongens komen meer gedragsstoornissen voor mede veroorzaakt door biologische factoren	<u>2</u>
• Er zijn verschillen in socialisatie tussen jongens en meisjes (zoals vaak wordt gezegd). Voorbeeld: jongens identificeren zich met mannen, die stoer zijn en lichamelijke kracht tonen, meisjes eerder met vrouwen die lief en mooi zijn of met vrouwen die een dienstbare/zorgzame rol vervullen	<u>2</u>
Maximumscore 4	
24 ☐ Voorbeelden van goede antwoorden zijn (twee van de volgende):	
• Het toezicht in onder andere winkels is sterk teruggelopen. Waar de detailhandel enorm is gegroeid, is het aantal personeelsleden afgenomen.	
• Geweldsuitbarstingen worden mede veroorzaakt door overvloedig drankgebruik en het slikken van allerlei pillen.	
• Veel jongeren aan de onderkant van de samenleving kunnen niet voldoen aan de eisen van de arbeidsmarkt/werkloosheid onder laag opgeleide jongeren.	
• veranderend waarden- en normenbesef mede als gevolg van secularisering	
• De informele sociale controle in gezin, op school en in buurt is veranderd of verminderd.	
• In veel woningen is overdag niemand thuis. Er is een stijging van het aantal inbraken door gebrek aan toezicht.	
• Ondanks welvaartsgroei zijn er verloederde buurten met gebrekkige of geen cohesie. Dit heeft onder andere een negatieve invloed op het gezinsklimaat en de informele sociale controle op jongeren.	
per juist antwoord	<u>2</u>
Maximumscore 2	
25 ☐ Preventief beleid, in combinatie met de volgende twee voorbeelden:	
– Ze wijst een repressieve aanpak af want ze zegt dat de oplossing niet ligt in het strafrecht: de groei van het aantal jeugdinstellingen en gevangenen... (regels 26–30).	
– Ze pleit voor het uitvoeren van een preventief beleid, want wat wel effect heeft volgens haar, is het nemen van maatregelen zoals één van de volgende:	
• het bijbrengen van sociaal gedrag aan kinderen.... (regels 33–34)	
• het regelen van voor- en naschoolse opvang (regels 41–44)	
per juist voorbeeld	<u>1</u>
Maximumscore 2	
26 ☐ • opsporen van strafbare feiten. Voorbeeld uit de tekst: „...in beslag neemt en proces-verbaal uitschrijft” (regels 15–16)	<u>1</u>
• handhaven van de openbare orde/preventie. Voorbeeld uit de tekst: De politie overlegt met scholen en horeca om het wapenbezit terug te dringen (regels 20–22)	<u>1</u>
Maximumscore 3	
27 ☐ De bepalingen van de Algemene Politieverordening zijn rechtsregels omdat deze	
• worden gesteld en gehandhaafd door de overheid	<u>1</u>
• in beginsel voor iedereen gelden	<u>1</u>
• boven gedragsregels/andere regels gaan	<u>1</u>

Eindexamen maatschappijleer havo 2002-II

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 3	
28 ☐ voorbeeld van een goed antwoord:	
• Het dilemma van de rechtsstaat is dat de overheid dient te zorgen voor de handhaving van de rechtsorde/voor de veiligheid van de burgers, maar in de rechtsstaat moet de burger ook beschermd zijn tegen willekeur van de overheid/moet er sprake zijn van rechtsbescherming van de burger	<u>1</u>
• Door de wetwijziging krijgt de politie meer bevoegdheden, namelijk preventief fouilleren, waardoor de veiligheid van de burgers beter kan worden gehandhaafd	<u>1</u>
• maar hierdoor krijgt de overheid een sterker dwangmiddel met betrekking tot het individu/krijgt de overheid een middel dat inbreuk maakt op de onaantastbaarheid van het lichaam en de privacy (schending van het principe van rechtsbescherming van de burger)	<u>1</u>
Maximumscore 2	
29 ☐ • Persoon A is de officier van justitie. Twee van de volgende taken: hij klaagt de verdachte aan, hij probeert bewijs te leveren van schuld en eist een straf	<u>1</u>
<i>Opmerking</i> <i>Alleen 1 punt toekennen als het antwoord over persoon A volledig goed is.</i>	
• Persoon C is de rechter. Twee van de volgende taken: hij zit het proces voor; hij moet uiteindelijk oordelen of de verdachte wel of niet schuldig is, en hij bepaalt welke straf de schuldige krijgt	<u>1</u>
<i>Opmerking</i> <i>Alleen 1 punt toekennen als het antwoord over persoon C volledig goed is.</i>	
Maximumscore 1	
30 ☐ In een rechtsstaat worden burgers beschermd tegen willekeur van de overheid/hebben burgers als verdachte rechten ter verdediging van hun positie/moet het bewijs van schuld ondubbelzinnig zijn.	
Maximumscore 2	
31 ☐ twee van de volgende:	
• Het feit moet bewezen zijn./Alle bestanddelen van de delictsomschrijving moeten bewezen zijn.	
• Het gedrag moet wederrechtelijk zijn (geen rechtvaardigingsgrond).	
• De dader moet schuldig zijn (geen schulduitsluitingsgrond).	
per juist antwoord	<u>1</u>
Maximumscore 2	
32 ☐ Het gerechtshof, want het betreft in de strip een misdrijf en dat wordt afgehandeld door de arrondissementsrechtbank.	
Maximumscore 1	
33 ☐ de officier van justitie en de verdachte	
Indien in het antwoord alleen de officier van justitie of de verdachte wordt genoemd	<u>0</u>